

А П А С И Е В

РИМСКО ПРАВО
СКРИПТА II

Димитар Апасиев

РИМСКО ПРАВО
СКРИПТА
II

Ш Т И П
2019

Димитар Апасиев
РИМСКО ПРАВО

Автор:

доц. д-р Димитар Апасиев

**РИМСКО ПРАВО
СКРИПТА II**

Рецензенти:

проф. д-р Мирјана Поленак-Акимовска
проф. д-р Војо Беловски

Лектор:

Славчо Пеев

Дизајн на корица:

Крсте Шупев

Слика на корица:

L'Antique Rome – Labrousse (1796)

Техничко уредување:

Димитар Апасиев

Издавач:

Државен универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

Бесплатно електронско издание

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

34(37)(035)

АПАСИЕВ, Димитар

Римско право [Електронски извор] : скрипта 2 / Димитар Апасиев.

- Штип : Универзитет „Гоце Делчев“, Правен факултет, 2019

Начин на пристап (URL): <https://e-lib.ugd.edu.mk/854> - Текст во PDF формат, содржи 154

стр. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 18.10.2019. - Фусноти кон

текстот. - Biographia: стр.152-154. -

библиографија: стр. 144-151

ISBN 978-608-244-661-5

а) Римско право - Прирачници

COBISS.MK-ID 111361802

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ

доц. д-р Димитар Апасиев

РИМСКО ПРАВО

СКРИПТА – II

Штип
2019

ПРЕДГОВОР

Оваа втора интерна *Скрипта по Римско право* е наменета, првенствено, за студентите од прва година на Правниот факултет при Државниот универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, кои овој предмет го слушаат како задолжителен во вториот семестар од додипломските студии. Таа може да им послужи и на студентите на втор циклус постдипломски студии, особено на оние кои го имаат оптирано предметот *Римско кривично право*, во рамките на Казнено–правната мастер насока.

Ова учебно помагало е плод на научноистражувачката работа на авторот за време на неговите докторски студии на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје (Република Македонија), како и при подготовката на неговиот докторат. Имено, римското право, во суштина, беше процесно право, па цениме дека ваквото претставување на организацијата на инокосните и колегијалните органи, кои ја вршеа кривичната јурисдикција во античката римска држава, ќе биде интересно четиво за студентите по право коишто за прв пат се среќаваат со оваа мошне значајна материја од доменот на правната романистика.

Се надеваме дека ваквиот приказ на римското судско право, односно, на правосудниот систем на Римјаните од вториот, републикански период на нивниот милениумски државно-правен развој, со посебен нагласок на магистратските коерции во Рим и надвор од него, ќе им даде на младите правници доволен увид во начинот на тогашното правораздавање, а на подобрите од нив ќе им послужи како појдовна основа за натамошни поподлабочени истражувања на оваа интересна правно-историска материја.

Анасиев
септември 2019

[N]ihil es[t] homine nobili dignius quam cognitio [...] iuris. Primum quidem ejus quod omnes homines hominibus, et gentes gentibus sociat; deinde vero parti[i], cujus partem non exiguam facit jus Romanum a plerisque populis adoptatum, per se quoque supra omnia Civitatum jura dignissimum nosci, ut quod perfectum excultumque sit experimentis tam magni tamque diuturni Imperii... Tam evidens... est ejus Juris in plerisque partibus, iis maxime, quae ad contractus aut damnum injuria datum pertinent, aequitas, ut, ad quos populos Romana arma pertingere nunquam potuerunt..., eo leges Romanae sine vi ulla, justiae suae vi triumphantes, pervenerint.

Hugo Grotius
Epistolae ad Gallos – CL

За еден благороден господин нема ништо повредно од изучувањето на правото: најпрвин доаѓа она право коешто врзува човек со човек и народ со народ; а потоа е изучувањето на правото на татковината. Не мал дел од ова се содржи во римското право, кое е усвоено од повеќе народи – но, самото по себе, тоа е и највердно за изучување; оти стои над сите [други национални] права... бидејќи е развиено и усвоено со искуството на една толку голема и долготрајна империја.

Хуго Гроциус / Иго Гроциј
Хамбург, 16 ноември 1633

СОДРЖИНА

<i>Предговор</i>	7
<i>Praelectio – За римското процесно право</i>	11

КНИГА II СУДОВИТЕ ВО РЕПУБЛИКАТА

ГЛАВА ПРВА: МАГИСТРАТСКИ КРИВИЧНИ СУДОВИ (КОЕРЦИЦИИ)

I. Редовни коерции – Судови во мирнодопски услови	21
(A) Судовите во Рим	21
1. Виши правосудни магистрати	24
а) <i>Конзули</i>	24
б) <i>Трибуни</i>	34
2. Други правосудни магистрати	48
а) <i>Цензори</i>	49
б) <i>Претори</i>	58
1) Градски претор	58
2) Перегрински претор	62
в) <i>Едили</i>	65
1) Плебејски едили	65
2) Курулски едили	68
г) <i>Квестори</i>	75
3. Нижи државни службеници	78
а) <i>Vigintiviri</i>	79
б) <i>Apparitores</i>	83
(B) Судовите во провинциите	95
1. Губернатори	95
2. Публикани	102
II. Нередовни коерции – Судови во посебни околности	107
(A) Вонредни судови	110
1. Децемвири	110
2. Триумвири	112
3. Диктатор	116
(B) Воени судови	122
1. Главни воени судови	125
а) <i>Дуксот</i>	125
б) <i>Стројот</i>	132

2. ПОМОШНИ ВОЕНИ СУДОВИ	135
а) <i>Офицерско правосудство</i>	135
1) Воени магистрати	135
2) Воени легати	136
3) Воени трибуни	138
б) <i>Подофицерско правосудство</i>	141
1) Центуриони	141
2) Регенти	143
<i>Bibliographia</i>	144
<i>Biographia</i>	152

КНИГА II

СУДОВИТЕ ВО РЕПУБЛИКАТА

(VI – I ВЕК ПР. Н. Е.)

ГЛАВА ПРВА
МАГИСТРАТСКИ КРИВИЧНИ СУДОВИ
КОЕРЦИЦИИ

BIBLIOGRAPHIA

СЕЛЕКТИРАНА БИБЛИОГРАФИЈА НА ЦИТИРАНА И КОНСУЛТИРАНА ЛИТЕРАТУРА²⁷⁸

• Класични и средновековни дела

- *Cicero, M[arcus] T[ulius]. *The fragmentary speeches* [J. W. Crawford – ed.]. American Philological Association & Oxford University Press, 1994.
- The Civil Law: Including the Twelve Tables, the Institutes of Gaius, the Rules of Ulpian, the Opinions of Paulus, the Enactments of Justinian, and the Constitutions* (Hardcover). Lawbook Exchange Ltd., 2001.
- Corpus Iuris Civilis – Novellae* (Editio Stereotypa, Volumen tertium, Berolini, 1845).
- Flavije, Josif. *Judejski rat*. Beograd: 1967.
- Gai. *Institutionum Comentariorum*.
- Institutiones Iustinianae*. Recognovit Theodorus Mommsen, Retractavit Paulus [Krueger – ed.]. Berolini: MCMLIV (1954).
- Livius, Titus. *Ab urbe condita*. (I & II)
- Plutarh. *Usporedni životopisi*. (Knjiga III). Zagreb: August Cesarec, 1988.
- Tacit, Kornelije. *Anali* (preveo: L. Crepajac). Beograd: 1970.
- Ulpijan. *Knjiga Regula* (Ulpiani – Regularum Liber Singularis). Biblioteka „Latina et Graeca“, Knjiga XI. Zagreb: VPA, 1987.
- *Апулеј, Лукиј [Мадаврански]. *Златното магаре или Метаморфози*. (Превод од латински, предговор и белешки: Весна Димовска – Јањатова). Библиотека „Меридијани“. Скопје: Култура, 2003.
- Дигести Юстиниана* (DIGESTA IVSTINIANA) – Том II / Volumen Secundum (Книги V–XI / Libri V–XI). Ответственный редактор: Л.Л. Кофанов. [Група уредници и преведувачи]. Москва: Центр изучения Римского права – Centrum Iuris Romani Investigandi, Юридический Факультет – Facultas Iuridica, Московский Государственный Университет им. „М.В. Ломоносова“ – Publica Universitas Studiorum Moscoviae “Lomonosov”; Российская Академия Наук – Academia

²⁷⁸ Користената научна и стручна литература (*Index librorum*) е наведена според три критериуми: (а) основен е **тематскиот** критериум [*Класични извори, средновековни дела и книги*]; (б) „помошни критериуми“ се **лингвистичкиот**, при што соодветно се опфатени *абecedната* [латински, германски, француски, италијански, хрватски и англиски јазик] и *азбучната библиографија* [македонски, српски, бугарски и руски јазик] кои се одделени со симболот *; и **хронолошкиот** – според годината на издавање на цитираното издание, почнувајќи од најстарото.

Scientiarum Russiae; Институт всеобщей истории – Institutum Historiae Universalis; “Статут” & Золотая колекция “Консултант Плюс”, 2002.

Институции Юстиниана (Перевод: Д. Расснера). Москва: Институт всеобщей истории; Российская Академия Наук; Юридический Факультет, Московский Государственный Университет им. „М.В. Ломоносова“; Центр изучения Римского права & Издательство „Зерцало“, 1998.

Кикерон, Марк Тулиј. *Говори против Катилина*. (Превод од латински: Љубинка Басотова). Скопје: Метафорум, 1994.

Ливиј, Тит. *Од основањето на градот Рим* – Книги I и II. [Превод, предговор и белешки: Весна Каплаковска]. Скопје & Мелбурн: Книгоиздателство „Матица Македонска“, 2000.

Плутарх. *Славни ликови Антике I и II – Избор из ‘Упоредних животописа’*. (Библиотека „Античка књижевност“). Нови Сад: Матица Српска, 1990.

Светониј, Гај Транквил. *Дванаесетте римски цареви*. (Превод од латински и белешки: Весна Димовска – Јањатова и Војислав Саракински). Библиотека „Меридијани“. Скопје: Култура, 2001.

Такит, Публиј Корнелиј. *Германија + Агрикола*. (Превод, предговор и белешки: Весна Димовска – Јањатова и Војислав Чанчаревиќ). Библиотека „Класика“. Скопје: Култура, 1999.

– – -. *Анали* (Превод од латински и поговор: Љубинка Басотова; Предговор: Војислав Саракински). Библиотека „Сфинга“. Скопје: Три, 2005.

Цицерон, Марк Тулиј. *Закони*. Београд: Плато, 2002.

• Книги

*Abdy, J. T. & B. Walker. *The Institutes of Justinian*. Cambridge: Cambridge University Press, 1876.

Alföldi, A. *The Conversion of Constantine and Pagan Rome*. Oxford: E. T. Oxford, 1948.

Baron, I. *Institucije Rimskoga prava*. Zagreb: K.N. Bibliografski Zavod D.D., 1925.

Bauman, Richard A. *Human Rights of Ancient Rome*. London and New York: Routledge Publisher, 2003.

Blagojević, Borislav T. *Građanski postupak u Rimskom pravu* (III izdanje). Beograd: Univerzitet u Beogradu i Naučna knjiga, 1960.

Boras, M. i L. Margetic. *Rimsko pravo*. Zagreb: PFZ (Библиотека „Udzbenici i skripta“), 1980.

Borkowski, Andrew & Paul du Plessis. *Textbook on Roman Law* (3rd edition). Oxford: Oxford University Press, [First ed. 1994 and Second ed. 1997], 2005.

- Brown, Peter. *The World of Late Antiquity*. London: 1997.
- Brunt, P. A. *Roman Imperial Themes*. Oxford: Oxford University Press, 1990.
- Buckland, W. W. *Textbook of Roman Law* (3rd ed.). Oxford: Oxford University Press, 1963.
- Burns, R. P. *A Theory of the Trail*. Princeton University Press, 1999.
- Cairns, J. W., P. J. Plesis. *Beyond Dogmatic – Law and Society in the Roman World* (vol. III). Edinburg University Press, 2006.
- Danilović, Jelena i Obrad Stanojević. *Tekstovi iz Rimskog parva*. Beograd: Pravni fakultet u Beogradu, 1993.
- Davis, W. C. *The Influence of Wealth in Imperial Rome – Political Corruption and High Finance* (especially under the Later Republic).
- Eisner, Bertold i Marijan Horvat. *Rimsko pravo*. Zagreb: Nakladni zavod Hrvatske, 1948.
- Esmein, A. *A History of the Continental Criminal Procedure – with special reference to France*. [The Continental Legal History Series – translated by John Simpson]. Boston: Little, Brown, and Company (& Association of American Law Schools), 1913.
- Fantham, Elaine. *The Roman World of Cicero's 'De Oratore'*. Oxford and New York: Oxford University Press, 2004.
- Ferrero, G. *Characters and Events of the Roman History from Caesar to Nero*. New York: 1909.
- Frier, W. Bruce. *A Casebook on the Roman Law of Delict* (Classical Resources Series / American Philological Associati – Paperback). 1989.
- Garofalo, Luigi. *Sacretà e repressione criminale in Roma Arcaica*. (Estratto – ed.). Napoli: Jovene Editore, 2013.
- Gibbon, Edward. *The History of the Decline and Fall of the Roman Empire* – in eight volume (vol. V). Oxford and London: Oxford English Classics, 1827.
- Gibbon, E. & W. Smith. *The History of the Decline and Fall of the Roman Empire* (vol. V). London: 1862.
- Hadley, J. *Introduction in Roman Law*. New York: 1902.
- Harries, Jill. *Law and Empire in the Late Antiquity*. Cambridge University Press, 2004.
- Haskell, H. D. *New Deal in Old Rome – How Government in Ancient World Triet to Deal with Modern Problem*. New York: 1947.
- Horvat, Marijan. *Rimsko pravo – II dio* (Drugo izdanje). Zagreb: Školska knjiga, 1954.
- Jeanes, G. E. *Life and Letters of Marcus Tullius Cicero*. London: Macmillan Co., 1880.
- Johnston, David. *The Roman Law of Trusts* (Hardcover).

- Jolowicz, H. F. & B[arry] Nicholas. *A Historical Introduction to the Study of Roman Law* (3rd ed. – Paperback). 1972.
- Jovanović, Mila. *Komentar starog rimskog Ius civile (Knjiga prva: Leges Regiae)*. Niš: Centar za publikacije Pravnog fakulteta u Nišu, 2002.
- – -. *Komentar starog rimskog Ius civile (Knjiga druga: Lex XII tabularum I–VI)*. Niš: Centar za publikacije Pravnog fakulteta u Nišu, 2007.
- Kennedy, G. A. *A New History of Classical Rhetoric*. Princeton, 1963 (1994).
- Kunkel, W. *An Introduction to Roman Legal and Constitutional History*. 1966.
- Kurtović, Šefko. *Opća historija države i prava – II knjiga*. Zagreb: Narodne novine, 1989.
- Lee, R. W. *The Elements of Roman Law* (4rd ed.). 1956.
- Lisičar, Petar. *Grci i Rimjani*. Zagreb: Školska knjiga, 1971.
- Metzger, Ernest (ed.). *A Companion to Justinian's Institutes*. 1998.
- Mommsen, Theodor. *Römisches Strafrecht*. Akademische Druck – u. Verlagsanstalt, 1955.
- Monteskje, [Šarl–Luj]. *O duhu zakona – Tom I*. Preveo i prilozima opremio: Aljoša Mimica. Predgovor: Aljoša Mimica i Veljko Vujačić. (Edicija „Libertas“). Beograd: Zavod za izdavačku delatnost „Filip Višnjić“, 1989.
- Mousourakis, George. *A Legal History of Rome*. London and New York: Routledge publisher, 2007.
- Moyle, J. B. *The Institutes of Justinian*. Oxford: Oxford Clarendon Press, 1889 [Reprint: New Jersey: The Lawbook Exchange, Union, 2002].
- Nicholas, Barry. *An Introduction to Roman Law*. Clarendon Law Series. Oxford: Oxford University Press, 1962 [Hardback], 1975 [Paperback].
- Olmsted, Wendy. *Rhetoric – An Historical Introduction*. Malden, Oxford, Carlton: Blackwell Publishing Ltd, 2006.
- Polojac, Milena. *Praktikum za Rimsko pravo (Tekstovi i slučajevi rimskih pravnika iz obligacionog prava)*. Drugo izmenjeno i dopunjeno izdanje. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu & Javno preduzeće “Službeni glasnik”, 2009.
- Poste, E. *Institutes og Roman Law by Gaius*. Oxford: 1904.
- Puhan, Ivo. *Krivični postupak u Rimskom pravu* (separat iz knjige „Građanski postupak u rimskom pravu“). Beograd: Naučna knjiga, 1955.
- Robinson, O[livia] F. *Criminal Law of Ancient Rome* (Paperback).
- Romac, Ante. *Izvori rimskog prava – Latisnki tekstovi s prijevodom*. Zagreb: Informator („Pravna biblioteka – Manualia universitatis studiorum zagrebiensis“), 1973.

- Ruiz, V. Arangio. *Istituzioni di Diritto Romano*. Napoli: Casa Editrice Dott., Eugenio Jovene, 1952.
- Sandars, T. C. *The Institutes of Justinian*. London: Longmans, Green and Co., 1922.
- Scherer, M. R. *Marvels of Ancient Rome*. New York – London: 1956.
- Sherman, C. P. *Roman Law in the Modern World*. USA: New Haven Law Book, 1922.
- Smits, J. *The Making of European Private Law. Toward a Ius Commune Europaeum as a Mixed...* (одбрани поглавја). Antwerpen/Oxford/New York: 2002.
- Spinoza, [Baruh]. *Teološko politički traktat*. [Prev. dr. Branko B. Gavela]. Beograd: Kultura, 1957.
- Stein, P. *Roman Law in European History*. Cambridge University Press, 1999 [2004].
- Stojčević, Dragomir. *Rimsko obligaciono pravo*. (Knjiga II – Sveska 2; Treće izdanje). Beograd: Zavod za izdavanje udžbenika Narodne Republike Srbije, 1960.
- Story W. W. *A Roman Lawyer in Jerusalem – First Century*. eBooks
- Tadić, Ljubomir. *Filozofija prava*. Zagreb: Naprijed, 1983.
- Tellegen – Couperus O. *A Short History of Roman Law*. London and New York: Routledge Publisher, 2003.
- Tomkins, F. & W. Lemon. *Commentaries of the Roman Law*. London: 1869.
- Vincenti, Lorenzo. *Cezar*. (biblioteka „Osvajači“). Zagreb: IP Alfa, 1976.
- Von Bar, K. Ludvig. *A History of the Continental Criminal Procedure*. Boston: 1916.
- Walton, F. R. *Historical Introduction of the Roman Law*. Edinburg: 1920.
- Winstedt, E. O. *Cicero Letters to Atticus* (vol. II). London.
- Wolf, H. J. *An Historical Introduction of Roman Law*. Oklahoma: Oklahoma University Press, 1951.
- Yakobson, A. *Elections and Electioneering in Rome – A Study in the Political System of the Late Republic*. Franz Steiner Verlag, 1999.
- Zimmerman, Reinhard. *Roman Law, Contemporary Law, European Law, The Civilian Tradition Today*. Oxford University Press, 1999 [Clarendon Law Lectures – Hardcover, 2001].
- Šarac, Mirela i Zdravko Lučić. *Rimsko privatno pravo*. Sarajevo: Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, 2006.
- *Аврамовић, Сима. *Rhetorike Techne – Вештина беседништва и јавни наступ*. (Едиција „Реторика“). Београд: Правни факултет Универзитета у Београду и ЈП Службени гласник, 2008.

- Апасиев, Димитар [ур.] и др. *Работни спорови – позитивни примери од судската пракса*. Скопје: ДСП „Ленка“, 2011.
- Блекхо, Х. Џ., Маврис Кренстон, Паул Фолкис, С. Х. Хук, Х. Г. Џаџ, Џ. М. С. Лори, Доналд Г. Мек Реи, Ентони Квинтон и Ниниан Сمارт. *Растежот на идеите*. Скопје: Култура (библиотека „Идеи“), 1995.
- Бордман, Џ., Џ. Грифин и О. Мари. *Оксфордска историја на Римскиот свет*. 1999.
- Вајс, Алберт и Љубица Кандиќ. *Општа историја државе и права*. Београд: Савремена администрација, 1971.
- Вотсон, Алан. *Правни Транспланти – Приступ упоредно право*. (Прев. Силва Митровић). Београд: Правни факултет Универзитета у Београду – Институт за упоредно право, 2000.
- Георгиевски, Стефан. *Граѓанско процесно право – Том I*. Скопје: Авторско издание, 2000.
- Графский, В.Г., Н.М. Золотухина, Л.С. Мамут, В.С. Нерсесянц и Л.Р. Сюкияйнен. *История политических и правовых учений*. (Учебник для вузов – 2-е изд., стереотип; „Юриспруденция“). Москва: Издательская группа НОРМА – ИНФРА – М, 2001.
- Дел Векио, Ђорџо. *Право, правда и држава*. Библиотека „Епистеме“ 2. Превели са италијанског: Мидраг Т. Ристић и Ђорђе Тасић. Београд: ПЛАТΩ, 1998.
- Денио, Елизабет. *Рим, од град–држава до Царство – Институции и политички живот*. (Библиотека „Меридијани“). [Превод од француски: Марија Станковска]. Скопје: Култура, 2006.
- Дјаков, В. Н. и С. К. Ковалев. *Историја на Стариот свет* (Книга прва и Книга втора). Скопје: Универзитет во Скопје, 1980.
- Енгелс, Фридрих и Карл Маркс. *Светото семејство или Критика на критичката критика – против Бруно Бауер и компанија*. Превеле од германски: Драгица Старделова и Георги Старделов. (Едиција „Марксизам“). Скопје: Комунист, 1987.
- Живановић, Тома. *Систем синтетичке правне филозофије – Синтетичка филозофија права I*. Едиција „Класици југословенског права“ – Кн. 14/1. Београд: Новинско–издавачка установа „Службени лист СРЈ“, 1997.
- Иљин, А[ндрей]. В[итальевич]. и С[ветлана]. А[лексеевна]. Морозова. *Из историји права*. Ед. “Правоведение для школьников” (10–11). Санкт–Петербург: Издательство ‘Специальная Литература’, 1994.
- Келзен, Ханс. *Главни проблеми теорије државног права – развијени из учења о правном пропису*. Превео: Данило Н. Баста. (Библиотека „Плејада“). Београд & Подгорица: ЈП Службени лист СРЈ – ЦИД, 2001.

- Колингвуд, Робин Џ[орџ]. *Идејата за историјата*. Прев. од англиски: Драган Јакимовски. (Библиотека „Идеи“). Скопје: Култура, 1997.
- Кофанова, Л. Л. и Н. А. Чаплыгиной. *Религија и општина в Древне Риме*. Москва: Российская Ассоциация Антиковедов & Российская Академия Наук – Институт всеобщей истории, 1994.
- Левелен, Тед Ч. *Политичка антропологија – Вовед*. [Прев. Димитар Симоновски]. Скопје: Табернакул, 2009.
- Мартисевич И. Д., С. В. Јушков и Н. П. Дмитриевскиј. *Општа историја државе и права – II део (Феудализам)*. Београд: Издавачко предузеће Народне Републике Србије „Научна Књига“, 1950.
- Машкин, Николај Александрович. *Историја на Стариот Рим*. (Библиотека „Универзум“). Скопје: Зумпрес, 1995.
- Мирковић, Мирослава. *Римска држава под краљевима и у доба Републике (753 – 27. пре Хр.)*: Историја и институције. Београд: Досије, 2002.
- Митевски, Витомир. *Античка епика – Хелада и Рим*. Скопје: Матица Македонска, 2001.
- Мишулин, А. В. *Историја на Стариот свет*. Скопје: Силсонс, Sine anno.
- Николас, Бери. *Вовед во Римско право* – со предговор, ревидирана биографија и речник на латински поими од Ернест Мецгер. (Превод од англиски: Наташа Алексовска, Рената Георгиевска и Билјана Митовска). Скопје: Просветно дело АД, 2009.
- Николић, Драган. *Фрагменти правне историја* (прво и друго издање). Ниш: 1995 [1997].
- Новицкий, И[ван] Б[орисович]. *Основы Римского гражданского права – Лекции (Учебник для вузов)*. Москва: Московский Государственный Университет имени М. В. Ломоносова – Юридический Факультет & Издательство “Зерцало”, 2000.
- Новицкий, И[ван] Б[орисович], И.С. Перетерский, В.А. Краснокутский, И.С. Розенталь и Е.А. Флейшиц. *Римское частное право (Учебник)*. Москва: Юриспруденция, 1999.
- Поленак–Аќимовска, Мирјана. *Римското право и развојот на правото на сопственост*. Скопје: Студентски збор, 1990.
- Поленак–Аќимовска, Мирјана и Владо Бучковски. *Избор на текстови од римското право* (II издание). Скопје: Правен факултет „Јустинијан Први“ – УКИМ, 2000 [IV изд. – 2008].
- Поповска, Билјана. *Историја на правото – I*. Штип: „2^{ри} Август С“, 2005.

- Пухан, Иво. *Римско право I*. Скопје: Универзитет во Скопје, 1960.
- . *Римско право II*. Скопје: Универзитет во Скопје, 1961.
- . *Римско право*. (III изменето и дополнето издание). Превод од српскохрватски: Слободанка Стерјоска. Скопје: Универзитет „Кирил и Методиј“, 1973.
- Пухан, Иво и Мирјана Поленак-Аќимовска. *Римско право (основен учебник)*. Скопје: Универзитет „Кирил и Методиј“, 1991 [II издание, 1996] [III издание, 2001]..
- . *Римско право* (IV издание). Скопје: Правен факултет „Јустинијан Први“ – УКИМ, 2008.
- . *Римское право*. Москва: МГУ Ломоносов, „Зерцало“, 1999.
- Пухан, Иво, Мирјана Поленак-Аќимовска, Владо Бучковски и Гоце Наумовски. *Римско право*. Скопје: УКИМ, Правен факултет „Јустинијан Први“, 2014.
- Радбрух, Густав. *Филозофија на правото*. (Превод од германски и предговор: Ѓорѓи Марјановиќ). Скопје: Правен факултет „Јустинијан Први“, 2008.
- Ритер, Л. Арнтс. *Пандекте или данашње Римско право*. Београд: 1898.
- Русо, Жан Жак. *Општествениот договор или Начела на државното право*. (Едиција „Марксизам, општествени науки, работничко движење“). [Превод од француски: Јован Таковски]. Скопје: Мисла, 1978.
- Станоевич, Обрад. *Римское право*. Россијскаја Академија Правосудија, 2006.
- Тушар, Жан [во соработка со: Луј Боден, Пјер Жанен, Жорж Лаво и Жан Сиринели]. *Историја на политичките идеи – Том I (од почетокот и XVIII век до денес)*. Едиција: Преведување на 1000 стручни и научни книги и учебници. Превод од француски: Елена Ангелова. Скопје: Арс Ламина, 2011.
- Фон Јеринг, Рудолф. *Циљ у праву*. Превео са њемачког: Бранимир Живојиновић. (Библиотека „Плејада“). Подгорица: ЦИД, 1998.
- Хвостов, В. М. *Система римского права*. Москва: Спарк, 1996.
- Цимерман, Рајнхард. *Облигационо право – Римски основи на граѓанската традиција*. [Превод од англиски: Елена Витанова]. Скопје: Просветно дело АД, 2009.
- Чавошки, Коста. *Увод у право I – Основни појмови и државни облици*. Београд, 1994.
- Шаркиќ, С. и Антун Маленица. *Правне теорије и институције Антике (Том 1)* [Едиција: Universitas studiorum – Neoplantensis]. Нови Сад: Универзитет у Новом Саду – Правни факултет Нови Сад, 1994.
- Шкариќ, Светомир и Ѓорге Иванов. *Политички теории – Антика*. Скопје: УКИМ, Правен факултет „Јустинијан Први“ (Политички студии), 2006.

BIOGRAPHIA

Димитар Апасиев (1983) е роден во тогашен Титов Велес, СФР Југославија. Дипломирал, магистрирал и докторирал на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при најстариот прворангиран македонски Државен универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, отсек: Правни студии, потпрограма: Римско право. Неговата магистерска теза носи наслов „Јавноправни институти на Римското право реципирани во денешните правни системи“; а докторската дисертација, „IUDICIA PUBLICA – Римското кривично процесно право (со посебен осврт на правосудниот систем во времето на Републиката)“.

Неговиот континуиран просечен успех постигнат на прв, втор и трет циклус студии е 10.00 (десет) – без ниту еден препологан испит во текот на школувањето. Носител е на наградите: *Златен Цицерон* – како двократен апсолутен победник на традиционалните Ораторски вечери „Иво Пухан“; *Плакета Јустисија* за најдобар постигнат успех на правни студии – како првенец на повеќе генерации; jubилејната Деветтоноемвриска *награда проф. д-р Горѓи Шоптрајанов* за најдобар студент на општина Велес и уште десетина други.

Пет години работел како демонстратор на скопскиот Правен факултет „Јустинијан Први“ при УКИМ; три години бил помлад асистент на штипскиот Правен факултет при Државниот универзитет „Гоце Делчев“; една година бил асистент-докторанд, а моментално (2019) е биран во звањето *доцент* на Правниот факултет при УГД – Катедра за граѓанско право. Предава: Римско право, Историја на правото, Философија на правото и Реторика.

Бил на студиски престој на најдобриот руски Државен универзитет „Ломоносов“ (Москва), а бил *стипендист* на Министерството за образование и наука на РМ (четири години); на Фондацијата за талентирани студенти „Коле Неделковски“ (две години); на European Public Law Center (Kikones Programme за млади правници); како и на Россотрудничество (Програма: Новое Поколение).

Негов научен интерес првенствено е правната романистика и правно-историските, правно-философските и јавноправните науки, како и други сродни јуристички дисциплини. Има учествувало на повеќе од стотина домашни и меѓународни *симпозиуми*, научни расправи, стручни собири, конференции, средби, смотри, семинари, летни и зимски школи, кампови, промоции, обуки, презентации, трибини, панел-дискусии, тркалезни маси и јавни дебати од различни области на правото – во земјата и странство (Србија, Хрватска, Бугарија, Грција, Турција, Русија и др.).

Учествувал во неколку научноистражувачки проекти и има објавено десетина книги и монографии, некои во коавторство со наши видни професори и академици; како и над 50 статии, односно, научни и стручни трудови, поглавја, прикази на книги, истражувачки студии и есеи. Има преведено и редактирано десетици стручни текстови за разни општествени теми од познати теоретичари – и тоа, од англиски, руски, бугарски и српско-хрватски јазик.

Пред и по полагањето на правосудниот испит, тој е член на повеќе работни тела, експертски комисији, професионални мрежи, стручни платформи и бази на податоци, со креирани акаунти и open access профили. Бил *правен консултант* и советник за цивилноправни прашања на неколку правосудни државни органи, синдикални организации, граѓански здруженија, неформални активистички иницијативи и општествени движења; а негови ставови и коментари за важни општествено-политички прашања – во форма на писма, изјави, интервјуа, колумни и академски блогови – се објавени скоро во сите македонски пишани и електронски медиуми.

Досегашни изданија на авторот:

Реторика: историски и современи аспекти (коавтори: М. Поленак-Аќимовска, В. Бучковски, Г. Наумовски и Ј. Андоновски). Скопје: Арс Ламина, 2019.

Антички правни споменици – хрестоматија. Скопје: Magna Carta [Едиција: Правна историја], 2017 и 2019 [Второ издание].

Римско судско право – I: Правосудниот систем во времето на Кралството. Скопје: Magna Carta [Едиција: Правна романистика], 2016.

Римско право – Практикум I. Штип: Државен универзитет „Гоце Делчев“ [Е-Библиотека], 2015.

Римско право – Скрипта I. Штип: Универзитет „Гоце Делчев“ [Е-Библиотека], 2015.

Работни спорови – позитивни примери од судската пракса (коавтори: И. Михајловска, А. Ковачевски, И. Мишевски, С. Бошковски, С. Карапанчев и Г. Секулоски). Скопје: ДСП „Ленка“, 2011.

Социјализмот во XXI век – Минато, сегашност, иднина (коавтори: акад. проф. д-р М. Ѓурчинов, проф. д-р С. Шкарик, проф. д-р Љ. Цуцуловски и проф. д-р Б. Ванковска). Скопје: СПМ, 2010.

Обезвреднување на трудот – Анализа на трудово-правната легислатива во периодот на транзицијата (коавтори: доц. д-р З. Савески, А. Ковачевски и м-р К. Василев). Скопје: ДСП „Ленка“, 2010.

The Name Issue: Greece and Macedonia (with S. Skaric & V. Patchev). Skopje: Matica Makedonska, 2009.

Спорот за името – Грција и Македонија (коавтори: проф. д-р С. Шкарик и В. Патчев).
Скопје: ЈП „Службен весник на РМ“, 2008.

Во пресрет на Десеттата ораторска вечер – „Иво Пухан“ [ур.]. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ (Јубилеен зборник по повод 55 години од основањето на Правниот факултет „Јустинијан Први“, УКИМ), 2006.

Контакт: dimitar.apasiev@ugd.edu.mk
<http://www.ugd.academia.edu/DimitarApasiev>

ISBN 978-608-244-661-5